

Je laten leiden door getijden

Na de stad, zo noemen ze Groningen hier, is het nog driekwartier rijden naar het huis van de familie Westerhuis. Alsmar recht door, door het eindeloze platte groene landschap vind ik mijn weg naar hun huis. Ik ga hen interviewen over de Stichting Geïntegreerde Visserij en hun betrokkenheid daarbij.

De vrouwen

In de keuken tref ik moeder en dochter; vader en zoon, voor wie ik eigenlijk kom, zijn er nog niet. Samen met de vrouwen wacht ik op hen. Zij vinden het heel vanzelfsprekend, dat wachten, en gaan ervan uit dat ook ik het geen punt vind. Normaal gezien zou ik misschien denken: "we hebben toch om 14.00 uur afgesproken, of haal ik nu mijn volgende afspraak wel". Maar op de een of andere manier voelt het vanzelfsprekend om me te voegen.

We beginnen een gesprek. Ik vraag moeder hoe is om vissersvrouw te zijn. Nou gewoon zegt ze, je doet wat je moet doen. Aangezien ik niets weet van vissen vraag ik haar hoe dat dan is. En ze vertelt hoe ze vroeger op de wal wachtte op haar man om de garnalen die hij gevangen had op te halen en later op de dag naar de afslag te brengen. Op mijn vraag hoe vaak ze dat deed antwoordt ze dat dat afhangt van het tij en het seizoen. Soms was hij meerdere dagen weg, soms korter en altijd voer hij binnen bij hoog tij. Dat kon vroeg in de ochtend, laat op de middag of midden in de nacht zijn: vissersvrouw ben je dag en nacht.

Eén keer per week verkocht ze de garnalen op de markt: 36 kisten die ze meenam op de aanhangwagen. En rond de klok van twee was ze altijd los. Of ze dan niet meer mee wilde nemen, vroeg ik. "Meer paste niet in het karretje" was haar antwoord.

Tegenwoordig vist haar man op paling, zij verkoopt die vanuit huis. Vooral aan Duitsers. Wat doet ze aan acquisitie vraag ik. "Niets", antwoordt ze, de klanten kennen haar. Af en toe neemt ze zelfs de telefoon niet op, omdat er te veel klanten zijn.

De mannen

Na een klein uurtje komen haar man en zoon binnen. Vader Westerhuis vertelt me zijn levensverhaal. Af en toe stel ik een vraag en net als bij zijn vrouw proef ik af en toe zijn verbazing over mijn vragen. Zijn zoon en hij werken samen met de Stichting Geïntegreerde Visserij. Als ik vraag waarom ze duurzaam vissen belangrijk vinden weet hij net als zijn vrouw geen ander antwoord te geven dan: "dat *IS* gewoon belangrijk, dat is ons bestaan".

Later voegt hij daar nog aan toe dat hij wil dat zijn zoon ook nog voldoende kan vissen.

Hij beschrijft hoe ze de fuiken van de paling langs varen, om te kijken waar ze het best kunnen oogsten omdat daar voldoende paling zit. Als er te weinig is varen ze verder, of verleggen ze de netten naar een ander gebied. In de loop van de jaren kennen ze het ritme van de vis. Maar het blijft een kwestie van goed kijken. Elk jaar is het toch weer anders.

Wat me opvalt is dat hun leven voor een groot deel bepaald wordt door het ritme van de zee en de visstand. Sinds kort raapt de zoon ook oesters. Afhankelijk van de vraag van de horeca zijn dat er meer of minder. Hij zou er veel meer kunnen rapen, maar daar is geen vraag naar. "Andere klanten zoeken?" suggereer ik. Ja daar is de stichting wel mee bezig. Maar die zijn er nog niet. Hij beweegt mee met het ritme van de markt, zoals hij dat ook doet met het ritme van de zee.

Sturen ze zelf dan helemaal niet vraag ik me af? Natuurlijk wel, ze kiezen wanneer ze wisselen van vissoort, welke vergunningen of quota ze aanhouden of verkopen, maar in het dagelijks leven bewegen ze met het ritme van het water.

Als ik terug rijdt naar Groningen puzzel ik daar verder op. Deze familie weet heel goed dat ook in de visserij de tijden veranderen en dat veel vissers, met dank aan moderne technologie, niet meer afhankelijk zijn van de getijden. Vader en zoon kiezen daar niet voor.

Samenwerken met de natuur

De volgende dag spreek ik Jaap Vegter, de initiatiefnemer van de stichting geïntegreerde visserij. Deze stichting wil samen mét de natuur werken en niet los daarvan. Hij geeft aan dat werken met de zee alleen kan, wanneer je je eigen kwetsbaarheid kent. Als je weet dat de zee groter is dan jij en dat je daar mee om moet gaan; je moet bereid zijn te volgen, te anticiperen. Je kijkt en je re-ageert, je accepteert dat je geen model of wetmatigheden op de zee kunt plakken.

Het beste antwoord dat de stichting heeft kunnen vinden om daar mee om te gaan is flexibel zijn. Flexibel in soorten vis, in de wijze van vissen en in de tijden waarop je vist.

Die flexibiliteit en die diversiteit in activiteiten maakt je werk robuust. Daarom zorgt de stichting ervoor dat vissers hun vergunningen en quota samen brengen en delen zodat ze met de seizoenen mee kunnen werken en niet per bedrijf vastzitten aan één soort of één manier van vangen.

Wat geldt voor je bedrijf geldt ook voor je dorp of gemeenschap. Als iedereen het zelfde doet maak je je onnodig kwetsbaar voor invloeden van buitenaf. Als iedereen iets anders doet wordt je robuuster, steviger en minder afhankelijk. Je ontkent je kwetsbaarheid als gemeenschap niet, nee, je leeft ermee. Je organiseert je veerkracht zodat je als vanzelfsprekend op wisselingen en veranderingen kunt inspelen, telkens weer. Ook daaraan wil de stichting een bijdrage leveren.

In de huidige samenleving, zegt Jaap, zijn we vergeten hoe het is om kwetsbaar te zijn. We wanen ons groter dan de zee en we lijken dat ook te zijn. Grotere schepen slaan immers minder snel om. En als er maar lang genoeg niets mis gaat, gaan we geloven dat we sterker zijn dan de zee. Maar het is complexer dan dat. En niet alleen op zee.

En dan begrijp ik, dat ik in mijn onderzoek naar een nieuwe economie, misschien wel hetzelfde zoek als Jaap in de geïntegreerde visserij. Ook ik ben op zoek naar hoe het anders kan, hoe we op een andere manier kunnen ondernemen. In harmonie met de omgeving, met dat wat groter is dan wij. En dat kan alleen door je kwetsbaarheid, je afhankelijkheid te begrijpen en te accepteren. Die afhankelijkheid maakt dat je je verbindt met wat groter is, het begrijpt, het doorgrondt en manieren vindt om er mee te werken en te ondernemen.

Om samen met de omgeving werkwijzen uit te dokteren, en vorm te geven.

Zoals de familie Westerhuis het karakter van de zee niet probeert te bedwingen maar er gebruik van maakt, er naar leeft en handelt. Dat is bijna omgekeerd aan wat de meeste ondernemers nu doen. Zij proberen de omgeving naar hun hand te zetten, om te vormen, of haar ondergeschikt te maken aan wat zij nodig denken te hebben. Als ik deze vissers hoor begrijp ik dat een nieuwe economie alleen gebaseerd kan zijn op de erkenning van de eigen kwetsbaarheid en op de noodzaak om juist daarom in interactie met de omgeving te handelen en te werken.

Volgens mij valt er veel te leren van onze vissers. Meer weten? Na Groningen almaar rechtuit verder richting het noorden, je kunt het niet missen.